

**PRENOVA POKLICNEGA
IZOBRAŽEVANJA**
V LETIH 2016-2021

MOTIVACIJA

za vajeništvo

Tematski povzetek prvega evalvacijskega poročila
o poskusnem izvajanju vajeništva

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Center
Republike Slovenije
za poklicno
izobraževanje

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

IZHODIŠČE: Podjetja pozdravljajo vajeništvo

Prvo evalvacijsko poročilo o poskusnem izvajanju vajeništva

V Sloveniji se je od leta 2017 možno za poklic usposabljanje na dva načina – v šolski ali v vajeniški obliki. Vajeništvo je pri nas del sistema triletnega srednjega poklicnega izobraževanja. Vajenec je 50 % izobraževalnega programa v šoli, drugih 50 % pa na praktičnem usposabljanju pri delodajalcu.

Pri izvajanju vajeništva sodelujejo različne institucije - šole, podjetja in zbornice, pri čemer zlasti podjetja in zbornice prevzemajo vse pomembnejšo vlogo.

Vajeništvo so v šolskem letu 2017/2018 začeli poskusno izvajati na 5 šolah. Bodoči vajenci so se lahko odločili za 3 različne poklice: oblikovalec kovin-orođjar, mizar in gastronom-hotelir. Projekt uvajanja vajeništva vodi Center RS za poklicno izobraževanje (CPI). Po prvem letu uvajanja vajeništva smo na CPI izvedli evalvacijo, v kateri smo raziskovali, kakšni so odzivi na vajeništvo v praksi.

Celotna raziskava je predstavljena v poročilu, ki je na voljo na spletni strani:
www.cpi.si/razvojno-in-raziskovalno-delo/evalvacije-in-spremljanje/evalvacijska-porocila.aspx

Kateri so bili glavni razlogi za vključitev posameznih deležnikov v vajeništvo?

1 Pobudniki za vključitev vajencev v vajeniško obliko izobraževanja so večinoma šole.

Šole so v večini primerov pomagale vajencem poiskati podjetja, kar je pozitiven učinek že do sedaj vzpostavljenih vezi s podjetji v okviru praktičnega usposabljanja z delom (PUD). Nekatere šole so sicer izrazile dvom v smiselnost te svoje nove vloge in v prihodnje pričakujejo večji angažma zbornic.

Delodajalce (24 od 32 delodajalcev) so o možnosti vajeništva informirale večinoma šole. Devetim delodajalcem so informacije posredovale tudi zbornice, šest pa jih je še posebej izpostavilo, da so se pozanimali sami, ker je vajeništvo pomembno za njihovo podjetje.

NA KAKŠNE NAČINE SO ŠOLE VZPOSTAVILE SODELOVANJE S PODJETJI?

-     Pretekle izkušnje s PUD
-   Sestanek z delodajalci v šoli
-   Sestanek z delodajalci, starši in vajenci
- Izbira večjih, uspešnih podjetij
- Izbira delodajalcev z verificiranimi učnimi mesti
- Zbornice so obveščale delodajalce
- Sestanek s predstavnikom CPI in Zbornice
- Telefonsko anketiranje podjetij o pripravljenosti izvedbe vajeništva

2 Prednost zbornic je poznavanje in obvladovanje pravno-formalnih vprašanj.

Zbornice zlasti dobro poznajo pravno-formalna vprašanja, toda sogovorniki poudarjajo, da ne bo dovolj, če bodo zbornice svoje delo omejevale na izpolnjevanje formalnih dolžnosti ter nudile šolam in podjetjem zgolj birokratsko podporo. Koristno bi bilo, če bi zbornice okrepile svojo vlogo tudi v vsebinskem smislu in postale predvsem »promotorji vajeništva«.

3 Zbornici iščeta inovativne načine promocije in informiranja.

Obrtno-podjetniška zbornica in Gospodarska zbornica iščeta inovativne načine promocije in informiranja. Glede na dejstvo, da gre za zgodnjo fazo uvajanja vajeništva, pa njihove aktivnosti še niso bile dovolj zaznane. Zbornicam bi koristil hitrejši dostop do ključnih informacij o programih in šolah, ki se vključujejo v vajeništvo.

Obe zbornici nudita delodajalcem in drugim deležnikom informacije na spletni strani, svetujeta pa tudi osebno, telefonsko in elektronsko. Hkrati se povezujeta še z območnimi in regijskimi zbornicami, prek katerih skušata deliti informacije na regionalni in lokalni ravni. Delodajalce obiščeta tudi na delovnem mestu, bodočim dijakom pa se skušata približati na sejmu MOS v Celju, na sejmu izobraževanja in poklicev Informativa, na informativnih dnevih srednjih šol in tržnicah poklicev po osnovnih šolah ipd.

Potrebujemo kader.
Vajenca v tem času
spoznaš, on spozna
podjetje, se nauči,
kar podjetje potrebuje.

Izjava podjetja

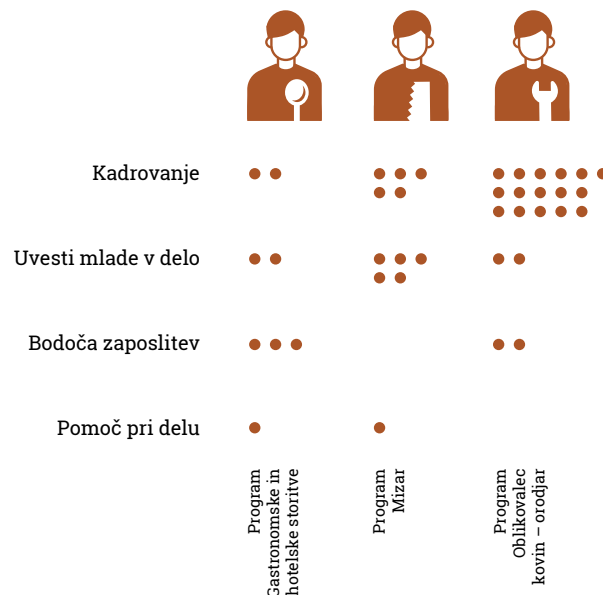
4 Pričakovanja glede vajeništva so velika, zlasti pri delodajalcih in zbornicah.

Za nadaljnji razvoj vajeništva je še posebej pomemben interes podjetij. Podjetja potrebujejo takšne kadre, ki so pripravljeni za vstop v delo v socializacijskem in strokovnem smislu. Vloga podjetij je pri tem ključna, kajti učenje v skupnosti zaposlenih bistveno pripomore k usvajanju znanja in veščin.

Šole so izrazile različna pričakovanja glede vajeništva. Zavedajo se, da je učenje na delovnem mestu pomemben del poklicnega izobraževanja in je zato v interesu vseh, ki želijo kakovostno poklicno izobraževanje. So pa postavljene pred izzive zlasti na področju organizacije dela in kadrovskih vprašanj.

Večina delodajalcev vidi vajeništvo v kontekstu pridobivanja in razvoja lastnega kadra. Želijo bolje spoznati svoje potencialne zaposlene (delavnost, pridnost) in jim približati podjetje. Kar 30 od 32 sodelujočih podjetij, vsaj načeloma, namerava vajece tudi zaposliti.

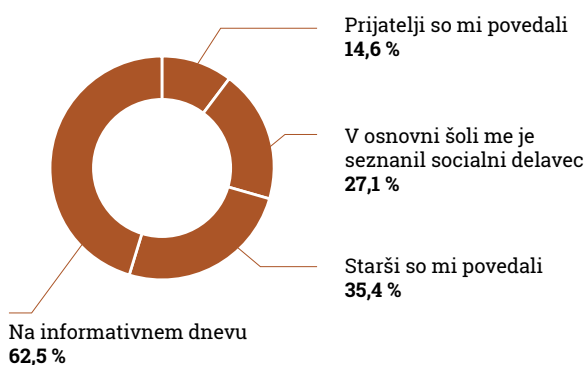
KAJ OD VAJENIŠTVA PRIČAKUJEJO DELODAJALCI?

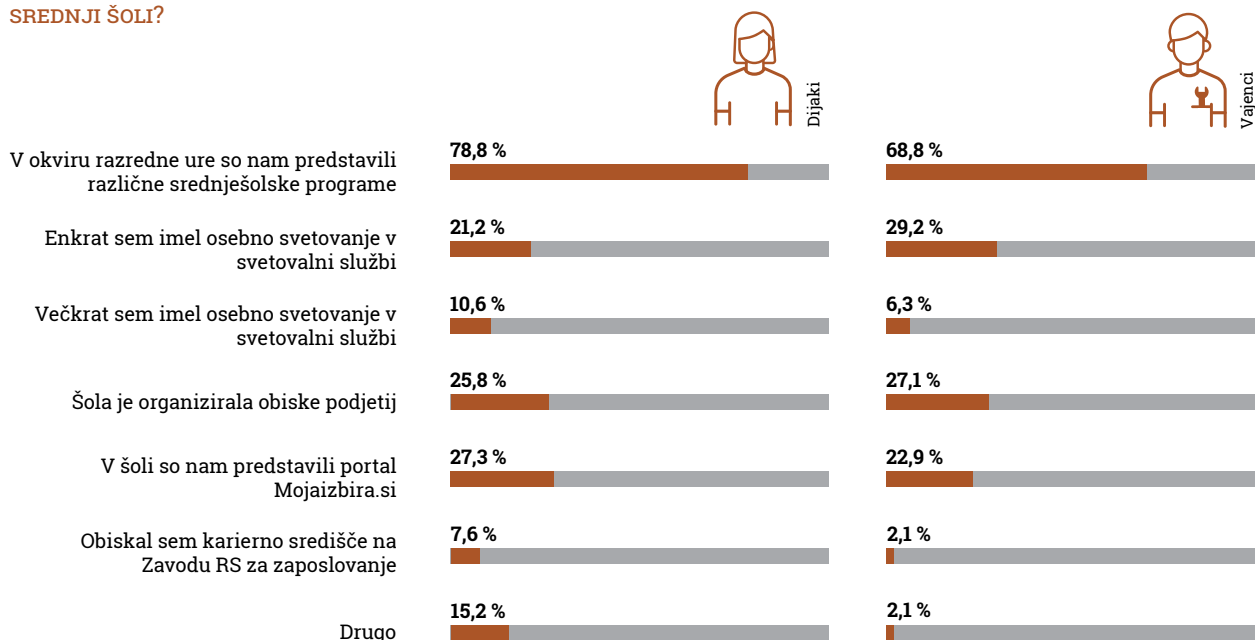
5 Informacije o vajištvu je največ vajencev pridobilo na informativnih dnevih na šolah.

Dijake in vajence so v osnovni šoli največkrat seznanili o možnostih poklicnega izobraževanja v okviru razrednih ur, okoli petina je dobila informacije prek portala Mojaizbira.si, v svetovalni službi oziroma ob obisku podjetij. O možnosti vajištva so večino bodočih vajencev seznanili na informativnih dnevih.

KJE SO VAJENCI IZVEDELI O MOŽNOSTI, DA SE VPIŠEJO, V VAJENIŠKO OBLIKO POKLICNEGA IZOBRAŽEVANJA?

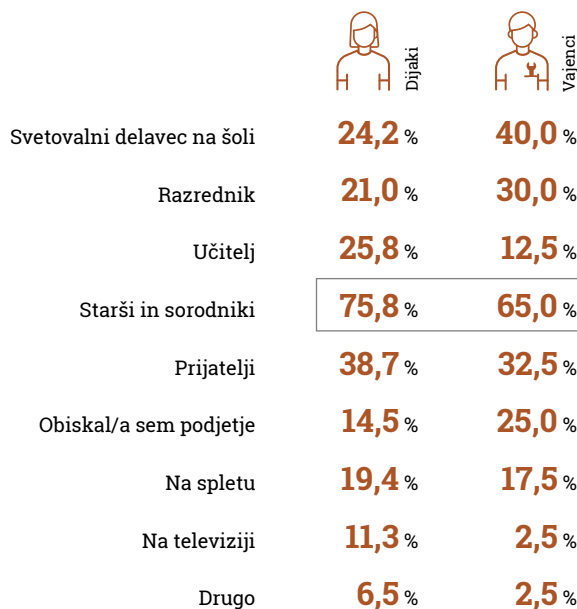
KAKO SO BODOČE DIJAKE IN VAJENCE NA OSNOVNI ŠOLI INFORMIRALI O MOŽNOSTIH IZOBRAŽEVANJA V SREDNJI ŠOLI?

6 Starši imajo velik vpliv pri usmerjanju svojih otrok na njihovi izobraževalni poti.

Starši pomembno vplivajo na odločitve svojih otrok glede izobraževanja. Poleg staršev imajo pomembno vlogo pri motiviranju za poklic še prijatelji, učitelji in svetovalni delavci.

KDO JE BODOČE DIJAKE IN VAJENCE SEZNANIL Z RAZLIČNIMI POKLICI?

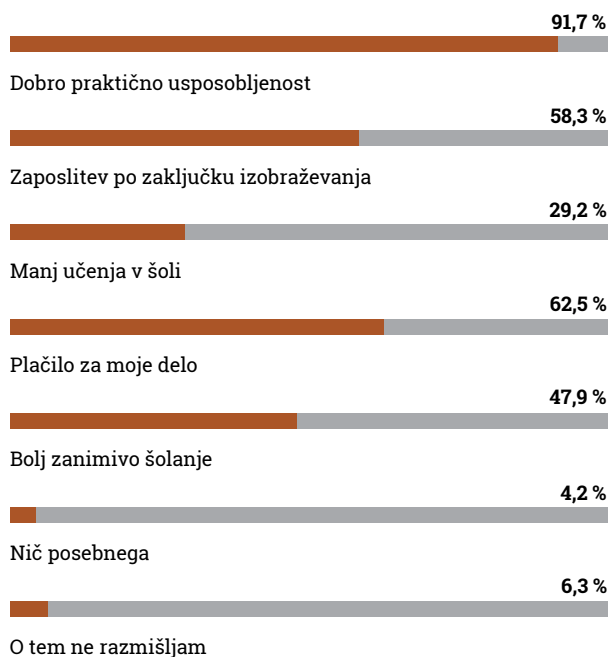

7 Vajenci si želijo dobro praktično usposobljenost in zanimivo šolanje.

Pomembna je ugotovitev, da vajenci od vajeništva pričakujejo zlasti dobro praktično usposobljenost in bolj zanimivo šolanje. Določen delež mladih izkazuje interes, da se z izobraževanjem hkrati tudi pripravijo na delo. Mladi se zavedajo nepredvidljive prihodnosti in rezultati nakazujejo, da si določen delež mladih po zaključku začetnega poklicnega izobraževanja želi nadaljnega učenja (ne nujno izobraževanja), povezanega z razvojem njihove kariere, ki se dogaja v presečišču dela in učenja/izobraževanja.

Največ vajencev (91,7 %) pričakuje od vajeništva dobro praktično usposobljenost. Malo več kot polovica vajencev pričakuje plačilo za svoje delo (62,5 %) in zaposlitev po zaključku izobraževanja (58,3 %). Slaba polovica vajencev (47,9 %) pričakuje bolj zanimivo šolanje.

KAJ VAJENCI PRIČAKUJEJO OD VAJENIŠTVA?

Kako naprej?

Raziskava je pokazala, da je treba vložiti dodatno energijo v **razvoj dejanskega partnerskega odnosa med šolami in podjetji**, kjer podjetja ne bodo zgolj prejemale navodil šol, ampak bodo dejaven partner pri oblikovanju načrta izvajanja vajeništva. Podjetja bodo na ta način bolj motivirana za sodelovanje in prevzemanje odgovornosti za razvoj svojih vajencev. Pri tem imajo pomembno vlogo tudi **zbornice kot »promotorji vajeništva«**.

Dodatno je treba preučiti **status vajenca**, da bo po eni strani prilagojen razmeram v slovenskem prostoru na področju izobraževalne, družinske/socialne in delovne politike, na drugi strani pa jasno razmejen od statusa dijaka. Jasno morajo biti opredeljene prednosti in priložnosti, ki jih vajeništvo ponuja, saj to pomembno vpliva na odločitev za vajeništvo.

Preučiti je treba možnosti za **večjo participacijo vajencev** pri načrtovanju praktičnega izobraževanja in usmeriti pogled na njihov širši karierni razvoj. Upoštevati je treba individualne učne in druge značilnosti vajencev ter ustrezno prilagajati in kombinirati učne metode in oblike, prilagajati tempo dela in nuditi ustrezno individualizirano učno podporo pri učenju, tako da razvijejo samostojnost in odgovornost za lastno učenje in karierni razvoj.

Kaj že imamo?

Mojaizbira.si je spletni servis, ki učencem, staršem in svetovalnim delavcem nudi orodja in pripomočke za načrtovanje kariere. Na strani Mojaizbira.si najdemo informacije o izobraževalnih programih, šolah in poklicih, pa tudi register učnih mest za opravljanje vajeništva ali praktičnega usposabljanja.

Med orodji in pripomočki za načrtovanje kariere so na voljo **poklicne kartice** za spoznavanje poklicev in priročnik **Moja kariera** z informacijami in nasveti pred izbiro nadaljnjega izobraževanja za dijake, učence in njihove starše. Hkrati je na spletni strani možno dostopati tudi do računalniškega programa **Kam in kako** in **Vprašalnika o poklicni poti**, ki ju sicer upravlja Zavod RS za zaposlovanje. Tako lahko učenci in njihovi starši na enem mestu izvejo vse, kar potrebujejo pri odločitvi za nadaljnje šolanje.

Priročnik **Moja kariera** in **poklicne kartice** lahko brezplačno naročite na Centru RS za poklicno izobraževanje. Novost je **knjižica MATERIAL + ROKA = IZKUŠNJA**, ki je namenjena učiteljem. Knjižica vsebuje nabor delavnic za osnovnošolce, v katerih se učenci seznanijo z različnimi materiali, preko njih pa s poklici, ki te materiale uporabljajo pri delu.

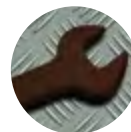
Mojaizbira.si je prisotna tudi na **družbenih omrežjih**, kjer mlade obvešča o aktualnih kariernih priložnostih. Na Facebooku in Instagramu ima več kot 6000 sledilcev.

- [mojaizbira](#)
- [MOJA IZBIRA](#)
- [mojaizbira](#)
- [mojaizbira.si](#)

Sočasno z uvajanjem vajeništva je potekala tudi nacionalna kampanja **Poklici danes za jutri – od upornika do vzornika**. Mlade je preko sodobnih medijev navduševala za možnosti, ki jih ponuja poklicno izobraževanje. Tudi ta kampanja je prisotna na družbenih omrežjih Facebook, Instagram in Youtube, kjer ponuja koristne informacije za nadaljnjo izbiro šolanja in atraktivne videoposnetke, v katerih uspešni mladi predstavljajo svoje poklice. Med njimi so tudi poklici, ki so vključeni v vajeništvo.

Aktivnosti potekajo v okviru projekta Promocija poklicnega izobraževanja v obdobju 2016-2020. Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada.

Ponudba vajeništva se širi

2017/2018

- Oblikovalec kovin-orođjar
- Mizar
- Gastronomske in hotelske storitve

NOVI
PROGRAMI

- Kamnosek
- Slikopleskar-črkoslikar
- Strojni mehanik
- Steklar
- Papirničar
- Mehatronik operater
- Električar
- Klepar-krovec
- Zidar